

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіко – математичних дисциплін і
менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

_____ 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ
МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Галузь знань 0101 Педагогічна освіта
спеціальність 5.01010101 «Дошкільна освіта»

Київ - 2015 рік

Робоча програма «Методика формування елементарних математичних уявлень дітей дошкільного віку» для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» галузі знань «Педагогічна освіта».

«17» грудня 2014 року- 15 с.

Розробники: Плугатар Людмила Олександрівна, викладач циклової комісії математичних дисциплін Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії викладачів математичних дисциплін

Протокол від «17» грудня 2014 р. № 5

Голова циклової комісії О.Талар Головчанська ОВ.

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора з навчальної роботи С.І. Дем'яненко (С.І. Дем'яненко)

Заступник директора з навчально-методичної роботи З.Л. Гейхман (З.Л. Гейхман)

Схвалено методичною радою Університетського коледжу

Протокол від «18» лютого 2015 року № 7

«18» лютого 2015 року Голова М.В. Братко (М.В. Братко)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 2,5	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта	Нормативна
Змістових модулів – 2		Рік підготовки 2-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – 7	Спеціальність 5.01010101 Дошкільна освіта	Семестр 4-й
Загальна кількість годин - 90		Лекції 18 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Практичні 18 год.
		Модульний контроль 4 год.
		Індивідуальні заняття 10 год.
		Самостійна робота 40 год.
		Вид контролю: екзамен

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: професійна підготовка студентів Університетського коледжу до організації роботи з дітьми дошкільного віку, спрямованої на розвиток у них елементарних математичних уявлень.

Завдання: забезпечити ознайомлення студентів із теоретичними положеннями методики формування елементарних математичних уявлень, зі змістом та методами навчання у різних вікових групах; навчити самостійно працювати з літературою; навчити планувати роботу з дітьми; використовувати різні форми роботи з дітьми на основі індивідуалізації та диференційованого підходу в навчанні дітей; виготовляти та використовувати дидактичні посібники, використовувати надбання народної педагогіки та народну творчість; забезпечувати наступність у роботі дитячого садка і школи та зв'язок дитячого садка і сім'ї; здійснювати діагностику математичного розвитку дітей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати :

- теоретичні основи методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку;
- методичні положення організації процесу формування елементарних математичних уявлень у дошкільників;
- особливості педагогічної взаємодії дошкільних навчальних закладів з сім'єю та школою у формуванні елементарних математичних уявлень;

вміти :

- складати конспекти занять з визначеної теми для проведення їх в різних вікових групах;
- розробляти конспекти проведення дидактичних ігор для формування математичних уявлень у дітей;
- підбирати завдання, спрямовані на розвиток логіко-математичних умінь.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики математичного розвитку дітей дошкільного віку. Методичні особливості формування математичних уявлень у дітей дошкільного віку про множину, число, величину предметів.

Тема 1. Становлення, сучасний стан і перспективи розвитку методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

Тема 2. Формування кількісних уявлень у дітей раннього та молодшого дошкільного віку.

Тема 3. Формування уявлень про число та навчання лічби дітей середньої групи.

Тема 4. Формування уявлень про числа натурального ряду та навчання лічби дітей старшого дошкільного віку.

Тема 5. Ознайомлення дітей з величиною (розміром) предметів. Навчання вимірюванню.

Змістовий модуль 2. Методичні особливості формування математичних уявлень про форму предметів, просторові та часові уявлення. Наступність у роботі дошкільного навчального закладу, сім'ї і школи.

Тема 1. Формування у дітей дошкільного віку уявлень і понять про форму предметів та геометричні фігури.

Тема 2. Розвиток у дітей вміння орієнтуватися в просторі.

Тема 3. Розвиток у дітей вміння орієнтуватися в часі.

Тема 4. Наступність у роботі дошкільного закладу та школи з питань математичного розвитку дітей. Математичний розвиток дитини в сім'ї.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		пр.	м.к.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Теоретичні основи методики математичного розвитку дітей дошкільного віку. Методичні особливості формування математичних уявлень у дітей дошкільного віку про множину, число, величину предметів.						
Тема 1. Становлення, сучасний стан і перспективи розвитку методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.	9	2	2			5
Тема 2. Формування кількісних уявлень у дітей раннього та молодшого дошкільного віку.	10	2	2		2	4
Тема 3. Формування уявлень про число та навчання лічби у дітей середньої групи.	9	2	2			5
Тема 4. Формування уявлень про числа натурального ряду та навчання лічби дітей старшого дошкільного.	10	2	2		2	4
Тема 5. Ознайомлення дітей з величиною (розміром) предметів. Навчання вимірюванню.	10	2	2		2	4
Модульна контрольна робота.	2			2		
Разом за змістовим модулем 1.	50	10	10	2	6	22
Змістовий модуль 2.						
Методичні особливості формування математичних уявлень про форму предметів, просторові та часові уявлення. Наступність у роботі ДНЗ, сім'ї і школи.						
Тема 1. Формування у дітей дошкільного віку уявлень і понять про форму предметів та геометричні фігури.	10	2	4			4
Тема 2. Розвиток у дітей вміння орієнтуватися в просторі.	9	2	2			5
Тема 3. Розвиток у дітей вміння орієнтуватися в часі.	10	2	2		2	4
Тема 4. Наступність у роботі дошкільного закладу та школи з питань математичного розвитку дітей. Математичний розвиток дитини в сім'ї.	9	2			2	5
Модульна контрольна робота.	2			2		
Разом за змістовим модулем 2.	40	8	8	2	4	18
Усього годин	90	18	18	4	10	40

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення та розвиток методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.	2
2	Складання конспектів та самостійне проведення ігор-занять з математики для дітей раннього та молодшого дошкільного віку.	2
3	Складання конспектів та самостійне проведення занять з математики для дітей середньої групи з включенням завдань, спрямованих на формування уявлень про число та навчання лічби.	2
4	Складання конспектів та самостійне проведення занять з математики для дітей старшого дошкільного віку з включенням завдань, спрямованих на формування уявлень про числа натурального ряду та навчання лічби.	2
5	Складання конспектів та самостійне проведення занять з математики для дітей дошкільного віку з включенням завдань, спрямованих на формування уявлень про величину предметів та навчання вимірюванню.	2
6	Складання конспектів та самостійне проведення дидактичних ігор математичного змісту для дітей дошкільного віку з розділу «Форма».	2
7	Складання конспектів та самостійне проведення занять з математики для дітей дошкільного віку з включенням завдань, спрямованих на формування уявлень про форму предметів та геометричні фігури.	2
8	Складання конспектів та самостійне проведення занять та дидактичних ігор з математики для дітей дошкільного віку з включенням завдань, спрямованих на формування уявлень про простір.	2
9	Складання конспектів та самостійне проведення занять та дидактичних ігор з математики для дітей дошкільного віку з включенням завдань, спрямованих на формування уявлень про часові уявлення.	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Становлення, сучасний стан і перспективи розвитку методики математичного розвитку дітей дошкільного віку.	5	5
2	Формування кількісних уявлень у дітей раннього та молодшого дошкільного віку.	4	5
3	Формування уявлень про число та навчання лічби у дітей середньої групи.	5	5
4	Формування уявлень про числа натурального ряду та навчання лічби дітей старшого дошкільного.	4	5
5	Ознайомлення дітей з величиною (розміром) предметів. Навчання вимірюванню.	4	5
6	Формування уявлень і понять про форму предметів у дітей дошкільного віку.	4	5
7	Розвиток у дітей орієнтування в просторі.	5	5
8	Розвиток у дітей орієнтування в часі.	4	5
9	Наступність у математичному розвитку дітей дошкільного закладу та школи. Математичний розвиток дитини в сім'ї.	5	5
	Разом	40	45

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і практичних занять.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-психологічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях.

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-психологічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3
2.	Складання плану реферату	3
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	15
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	3
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3
Разом		30

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-психологічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5
2	Наявність плану викладення матеріалу	3
3	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10
4	Охайність, продуманість, логічність і послідовність побудови презентації, наявність ілюстративного матеріалу	5
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний слайд, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел)	3
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	24 - 30	Відмінно
Достатній	23 - 15	Добре
Середній	7 -14	Задовільно
Низький	0 - 6	Незадовільно

Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Значення і завдання математичного розвитку дітей дошкільного віку.
2. Виникнення математики і розвиток її як науки.
3. Загальнодидактичні принципи вивчення дошкільниками елементів математики.
4. Сучасний стан і перспективи методики математичного розвитку дітей дошкільного віку.
5. Роль дидактичних ігор і цікавих вправ, що сприяють формуванню елементарних математичних уявлень у дітей-дошкільників.
6. Своєрідність роботи з розвитку елементарних математичних уявлень в групі дітей третього року життя.
7. Формування уявлень про кількість у дітей четвертого року життя.
8. Зміст та методика роботи з розділу «Формування уявлень про число та навчання лічби» в середній групі дитячого садка.
9. Зміст та методика роботи з розділу «Формування уявлень про число та навчання лічби» з дітьми 6-го року життя.
10. Зміст та методика роботи з розділу «Формування уявлень про число та навчання лічби» з дітьми 7-го року життя.
11. Навчання дітей дошкільного віку розв'язуванню арифметичних задач.
12. Формування уявлень про величину у дітей молодшого дошкільного віку.
13. Формування уявлень про величину у дітей середнього дошкільного віку.
14. Формування уявлень про величину у дітей старшого дошкільного віку (6-й рік життя).
15. Формування уявлень про величину у дітей старшого дошкільного віку (7-й рік життя).
16. Навчання дітей вимірювальної діяльності.
17. Ознайомлення дітей дошкільного віку із загальноприйнятими мірами вимірювання.
18. Ознайомлення дітей дошкільного віку зі старовинними мірами вимірювання.

- 19.Формування у дітей молодшого дошкільного віку уявлень про форму.
- 20.Формування у дітей середнього дошкільного віку уявлень про форму.
- 21.Формування у дітей 6-го року життя уявлень про форму.
- 22.Формування у дітей 7-го року життя уявлень про форму.
- 23.Формування просторових уявлень у дітей II молодшої групи.
- 24.Формування просторових уявлень у дітей середньої групи.
- 25.Формування просторових уявлень у дітей 6-го року життя.
- 26.Формування просторових уявлень у дітей 7-го року життя.
- 27.Формування часових уявлень у дітей II молодшої групи.
- 28.Формування часових уявлень у дітей середньої групи.
- 29.Формування часових уявлень у дітей 6-го року життя.
- 30.Формування часових уявлень у дітей 7-го року життя.
- 31.Наступність у роботі дитячого садка і школи з питань логіко-математичного розвитку дошкільників.
- 32.Зв'язок дитячого садка і сім'ї з питань математичного розвитку дітей.

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- ✓ *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- ✓ *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: письмове тестування, ведення таблиці, модульна контрольна робота.

Методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота											Сума	
Змістовий модуль 1.						Змістовий модуль 2.					ІНДЗ	203
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T1	T2	T3	T4	МКР		
17	7	17	7	17	25	18	17	17	6	25	30	

Коефіцієнт 3,38

Розподіл балів, які отримують студенти

Вид роботи	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Обов'язкова кількість виконаних завдань за курс	Максимальна кількість балів за всі види роботи
1. Відвідування лекцій	1	9	9
2. Відвідування практичних занять	1	9	9
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5	9	45
4. Робота на практичному (виступ, повідомлення, участь в дискусії, практичний показ) занятті	10	6	60
5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30	1	30
8. Виконання модульної контрольної роботи	25	2	50
Всього			203
Екзамен Коефіцієнт		3,38	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення:

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- тестові і контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Методика формування елементарних математичних уявлень дітей дошкільного віку»;
- графічна наочність (таблиці).

11. Рекомендована література

Базова:

1. Артемова Л.В. Колір. Форма. Величина. Число [Текст]: для кожної дитини, родини, вихователя, вчителя / Л. В. Артемова. - Київ: Томіріс, 1997. - 173 с.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: [науково-методичний посібник / Наук. ред. О.Л. Кононко]. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – (Бібліотечка журналу «Дошкільне виховання»).
3. Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей [Текст] / Під загальною редакцією О.К. Грибанової - К.: Вища школа, 1987.

4. Щербакова К.Й. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників [Текст]: навчальний посібник / К.Й. Щербакова; Мін.освіти України; Ред. Є.В. Бондарчук. - Київ : Вища школа, 1996. - 240с.
5. Щербакова К.Й. Методика формування елементів математики у дошкільників [Текст]: Навч. посібник / К.Й. Щербакова. – К.: Видавництво Європейського університету., 2011. – 262 с.

Допоміжна:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні : закони і законодавчі акти / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України. - Київ: Дошкільне виховання, 1999. - 69 с. - (Бібліотечка журналу «Дошкільне виховання»)
2. Волчкова В.М., Степанова Н.В. Конспекти занять у старшій групі дитячого саду. Математика. Практичний посібник для вихователів і методистів ДОП. - М.: ТЦ "Учитель", 2007
3. Грибанова О.К., Щербакова К.Й., Бєлова С.Ф., Назаренко К.В. Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей. – К., 1987.
4. Татарінова С.О. Стан формування логіко-математичних понять у практиці сучасних дошкільних закладів / С.О.Татарінова // Педагогічні науки та освіта : Збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. – Вип. II. – Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2008. – С. 221-227.
5. Цікава математика. Матеріали для занять і уроків з дошкільнятами і молодшими школярами. – М.: Учитель, 2007.
6. Шалаєва Г. Математика для маленьких геніїв вдома і в дитячому садку. – М.: АСТ, Слово, 2009.